

та домакинствата да бъдат разглеждани като социални единици, които играят съществена роля при създаването и реализирането на икономически отношения. Отделното домакинство само условно може да се разглежда като механичен сбор от отделни лица, но фактически то е най-малката устойчива и неделима клетка на обществения организъм. В него рефлексират всички икономически процеси и домакинството ги имитира в многократно умален мащаб. Тази постановка определя същността на домакинството като информационна единица и в същото време го налага като информационен източник за по-задълбочено изследване на проблемите на общественоекономическата действителност. Може да се конкретизира, че домакинството, разгледано като икономическа категория, отразява отношения между лица в процеса на добиване, разпределение и потребление на материални блага от минало време до наши дни.

По мое мнение изследванията, които са правени на домакинските бюджети (от 1925 г. до наши дни), могат условно да се включат в три периода²: изследвания до 1944 г.; изследвания от 1951 до 1989 г.; изследвания след 1989 година. Това обособяване на периодите е свързано преди всичко със значимите политически и икономически промени в обществото, които рефлексират осезателно върху живота на обикновените домакинства през годините.

Първият период е свързан до голяма степен с развитието на индустрията в България. Но трябва да се посочи, че въпреки усилията в тази посока до края на Втората световна война нашата страна си остава предимно аграрна с множество дребни селскостопански производители³.

² Методологическите и организационните особености на изследванията през първите два периода на миналото столетие са засегнати подробно в публикацията "100 години българска държавна статистика (1881 - 1981)" (1984). Това дава възможност в настоящото изложение да се постави акцент преди всичко върху анализа на данните от изследванията на домакинските бюджети.

³ През този период са известни шест проведени изследвания на семейните приходи и разходи, като първото е осъществено през март 1925 г. с извадка от 1 487 домакинства (в разработката са включени бюджетите на 1 385 домакинства). Следващите изследвания са:

- Второ наблюдение на домакинските бюджети е проведено през 1926 г. за три месеца - октомври, ноември и декември. Няма подробни данни за програмата на изследването и за модела на извадката.

- От 1 юни 1927 г. до 31 май 1928 г. се провежда първото целогодишно наблюдение на домакинските бюджети. Данни от това наблюдение са включени в настоящото изложение.

- От 1 март 1935 г. до 28 февруари 1936 г. се провежда първото целогодишно наблюдение на селските домакинства. Анкетирани са 1 420 домакинства в 199 села от всички области на страната.

- От 1 юни 1938 г. до 31 май 1939 г. се провежда наблюдение на 227 чиновнически и 175 работнически домакинства само в пет града на страната: София, Пловдив, Варна, Русе и Плевен.

- През 1944 г. се провежда извадково статистическо изучаване на домакинските бюджети с ограничен брой домакинства. Резултатите от това изследване не са публикувани официално.